

MOTSTÅNDS- KRAFT

CIVILSAMHÄLLET'S KRYMPANDE
UTRYMME - RAPPORTER FRÅN
LATINAMERIKA

TEMANUMMER · 2023

Svalorna
Latinamerika

"Vi behöver mer än någonsin prata om mänskliga rättigheter – och om utrymmet att rapportera, försvara och utveckla dessa rättigheter."

"Människor som engagerar sig och organiserar sig är den viktigaste drivkraften för att bygga demokratiska, fredliga och hållbara samhällen."

"Vi vill inte ha en diktatur där man inte kan säga negativa saker om staten utan att de mördar en. Det är därför vi fortsätter kämpa och utgöra ett starkt motstånd."

4 VI MÅSTE PRATA OM MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Per Fröberg inleder numret med en helhetsblick över Svalorna Latinamerikas roll i det svenska och internationella civilsamhället.

5 LATINAMERIKAS CIVILSAMHÄLLE ÄR STARKT - MEN BEHÖVER FÅ VÄXA

Sofia Jimenez reder ut hur civilsamhället och demokratin hänger ihop utifrån sina observationer från Latinamerika.

6 BARNKOMMITTÉER STÄRKER BARNS RÄTTIGHETER

Cristóbal Roman Rojas skriver om Bolivias barnkommittéer som ska bygga en demokratisk och inkluderande framtid för landet.

6 INTERVJU MED ESPERANZA TUBAC

Sanaz Charbaf intervjuar grundaren av AGIMS om att arbeta med mänskliga rättigheter i Guatemala.

8 VATTNETS RÄTTIGHETER

Sanaz Charbaf rapporterar från toppmötet om vattnets rättigheter.

12 DEN NYA BISTÅNDSPOLITIKENS KONSEKVENSER FÖR CIVILSAMHÄLLET

Sanaz Charbaf intervjuar Henrik Halvardsson från CONCORD Sverige om effekterna av den nya Svenska biståndspolitiken.

14 KULTUR SOM VERKTYG FÖR CIVILSAMHÄLLET

Hur kan kultur användas som metod för att folkbilda i viktiga ämnen? Cristóbal Roman Rojas förklarar.

16 HOTET MOT MÄNNISKORÄTTSFÖRSVARARE

Latinamerika anses vara den farligaste regionen för människorättsförsvarare. Trots den förtryckande miljön fortsätter de att utföra sitt viktiga arbete, skriver Sofia Jimenez.

17 CIVILSAMHÄLLET BETYDELSE FÖR SKOLAN

Civilsamhället kan bidra med resurser och kunskap som skolan fortfarande inte har, inom sexualundervisning tex, skriver, Sofia Jimenez.

18 VOLONTÄRA STYRKOR VIKTIGA FÖR SAMHÄLLET UTVECKLING

Sofia Jimenez intervjuar volontärerna Pedro Luis Chavez Tito och Bitia Keila Morales Lipa.

Vi måste prata om mänskliga rättigheter och demokrati - idag mer än någonsin!

Det här numret av Svalbladet är ett temanummer som tagits fram av våra sista utlandspraktikanter i Latinamerika. Genom Svalorna Latinamerika tillbringar de ett halvår i våra samarbetsländer och arbetar bland annat med att dokumentera verkligheten för människorna i Svalornas målgrupp. Efter denna termin avslutas praktikantprogrammet på obestämmd tid till följd av Sveriges nya historiskt restriktiva biståndspolitik.

Numret är en manifestation för mänskliga rättigheter och demokrati i världen. Vi i Svalorna Latinamerika blir genom våra biståndsinsatser alltmer uppmärksammade på att fler människor berövas ett värdigt liv. Vi ser att när de påtalar detta så möts de av nedtystande, hot eller olika former av våld. Både journalister och organisationer som försvarar människors rättigheter upplever ett krympande utrymme för rapportering och presentation av människors utsatthet. Yttrandefriheten som en mänsklig rättighet är alltmer utsatt.

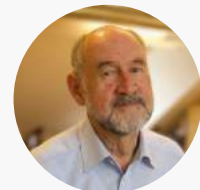
Svalornas samarbetspartners utgörs från och med i år av 11 grupper i 4 länder och vad de rapporterar till oss sker till stor del under radarskärmar. Det är information som inte når ut till en större allmänhet, varken i de aktuella länderna, i Sverige eller internationellt.

Det här temanumret visar upp vad som sker i länder där civilsamhället kämpar mot ett krympande utrymme för att agera, men där man ändå aktivt arbetar för att förbättra levnadsförhållanden och uppmärksamma marginaliserade människors intressen.

Storföretagens exploatering av naturresurser och föreningar illustrerar på ett tydligt sätt behovet av en kamp för mänskliga rättigheter. Det är angeläget att sprida uppgifter om detta. Bara då kan människor här i Sverige få insikt i den vikt civilsamhällets organisationer har för att försvara de mänskliga rättigheterna, och bara då kan vi upprätthålla den svenska biståndsviljan för att stödja dessa organisationer. Vi ser människors organisering som grund för en inkluderande demokratisk utveckling. Det mest effektiva biståndet sker i samarbete med lokala organisationer och människor som arbetar utifrån sina egna initiativ. Vi behöver mer än någonsin prata om mänskliga rättigheter – och om utrymmet att rapportera, försvara och utveckla dessa rättigheter.

Per Fröberg

Styrelseledamot
Svalorna Latinamerika

Våra skribenter

Sanaz Charbaf har mångårig erfarenhet av att arbeta med mäns våld mot kvinnor och rättighetsperspektiv. Hon är utlandspraktikant i Guatemala där hon fokuserar på dessa frågor.

Sofia Jimenez är dubbelexaminerad statsvetare och antropolog med passion för kvinnor och barns rättigheter. Hon är utlandspraktikant i Bolivia.

Cristóbal Román Rojas är nyexaminerad socialantropolog med passion för social och kulturell mångfald. Han är utlandspraktikant i Bolivia och arbetar med vår partnerorganisation Chasqui.

Vad tycker du om temabladet?

Mejl: info@svalorna.se

Telefon: 08-642 16 96

Omslagsbild: Sanaz Charbaf

Textbearbetning och Layout: Sanaz Charbaf, Sofia Jimenez, Cristóbal Roman Rojas, Maja Magnusson

Tack till Petronella Berg och Lina Granbacka

© Svalorna Latinamerika 2023

Latinamerikas civilsamhälle är starkt - men det behöver få växa

Civilsamhället är avgörande för demokratisk utveckling. Utan människors organisering i civilsamhället hade vår demokrati som vi känner den idag helt enkelt inte funnits. Människor som redan är utsatta eller diskriminerade är i större behov av att civilsamhället fungerar. Men vilka funktioner fyller civilsamhället egentligen?

Civilsamhället är en av de viktigaste faktorerna för att långsiktigt säkra den demokrati som vi vill värna. Nykterhetsrörelsen, arbetarrörelsen, och kvinnorörelsen drev igenom rösträtten - trots hårt motstånd. Civilsamhället utgörs av institutioner, organisationer, sociala rörelser och nätverk som är självständiga från staten. Det centrala är att människor organiserar sig frivilligt. Det kan till exempel handla om att utöva sin religion, spela fotboll, utkräva sina rättigheter, eller att uppnå gemensamma intressen. Det civila samhället är alla de initiativ där människor av fri vilja går samman för att förbättra för sig själva eller andra. Intresseorganisationer för de människor som riskerar att ställas utanför demokratin – barn och ungdomar, icke-medborgare, funktionshindrade, hbtqi-personer samt miljörörelsen är några av de rörelser som fört in nya perspektiv för hur demokratin bör utökas och fördjupas.

Ett välmående civilsamhälle och en fungerande demokrati är ömsesidigt beroende av varandra. Civilsamhället granskar och håller beslutsfattare, företag och stater till svars, något som är avgörande för att en demokrati ska se och respektera mänskliga rättigheter.

Civilsamhället bistår med en plats för politiskt deltagande åt medborgarna, där utformningen av de gemensamma normerna för konsensus och opinionsbildning sker.

Just nu krymper civilsamhällets utrymme i takt med att demokratin nedmonteras, vilket syns både i Latinamerika, Sverige och i resten av världen.

I demokratiska stater med medborgerliga fri- och rättigheter, fria medier och rättsstatsprincipen mår civilsamhället som bäst. Rättigheter som mötes- och föreningsfrihet, yttrandefrihet och självstyre är centrala. Människor som engagerar sig och organiserar sig är den viktigaste drivkraften för att bygga demokratiska, fredliga och hållbara samhällen.

I Latinamerika är civilsamhället starkt. Här finns fackföreningar, människorättsorganisationer, studentgrupper och kulturföreningar som bedriver livsviktigt arbete. De flesta kämpar dagligen för sina och andras rättigheter. De bemöts ofta av motstånd inte bara från stat och myndigheter. Ett exempel är kampen för sexuella och reproduktiva rättigheter och hälsa, där abortfrågan blivit otroligt laddad i regionen.

Latinamerika är den farligaste platsen i världen för människorättsaktivister som möts av våld och hot. Repressiva lagar och byråkratiska trakasserier är andra former av motstånd som minskar civilsamhällets grundläggande förutsättningar för att utvecklas och frodas.

Sofia Jimenez

Praktikant i Bolivia

Barnkommittéer ska stärka barns rättigheter

Svalorna Latinamerikas samarbetsorganisation Chasqui håller i utbildningar för barn och unga om rättigheter, våld och miljö. Målet är att ungdomarna efter några år ska vara självgående ledare. De tränas för att själva ta initiativ och bedriva politiskt påverkansarbete. Under de senaste åren har resultaten börjat synas.

I Bolivia infördes år 2014 lag N° 548. Enligt den ska varje boliviansk flicka, pojke och ungdom fullt ut kunna utöva sina rättigheter. Lagen är grundad inom principen att barn ska leva i ett samhälle med jämställdhet och icke-diskriminering, jämlikhet mellan könen, delaktighet, kulturell mångfald, integrerad utveckling, delat ansvar, vara del av en familj och kunna progressivt utöva sina rättigheter.

Det är regeringens och myndigheternas skyldighet att lagen följs, men det är organisationer som Chasqui som driver arbetet nerifrån och upp och som skapar viktiga förutsättningar för barnen och ungdomarna.

Barnkommittéerna är ett initiativ som drivs gemensamt av civilsamhällets organisationer för att utöva och uppfylla lag N° 548. Det är ett sätt för barnen att vara delaktiga i samhället och kunna ha inflytande över att forma ett samhälle som uppfyller alla dessa principer.

Förutom barnkommittéerna har Chasqui även varit delaktiga i att skapa "Alternativ rapport om barnens rättigheter i Bolivia: Lyssna på vår röst". Rapporten blev sammanställd tack vare samarbetet mellan Chasqui och ett tjugotal andra organisationer som också arbetar med främjandet av barn och ungas rättigheter.

Soratas borgmästare Eustaquio Huayta Poma tillsammans med barn- och ungdomskommittén.

"Lyssna på vår röst" Barn skrev en rapport till regeringen

Med hjälp av organisationer inom civilsamhället bidrog barn och unga från alla regioner och departement i landet till att skapa innehållet till den alternativa rapporten i syfte att stödja den bolivianska barnrättskommittén. Rapporten fastställdes år 2020 och fortsätter att spridas och delas på barn- och ungdomskommittéernas sammankomster och träffar.

I rapporten har barn och unga uttryckt hur de upplever sina rättigheter i vardagen, konsekvenserna som uppstår när rättigheterna kränks och förslag på hur myndigheter kan vidta åtgärder. Texterna stöds av statistik och handlar bland annat om rätten till utbildning, vård, deltagande, identitet, miljö och icke-diskriminering.

Chasqui har tillsammans med andra organisationer varit en pelare för skapandet av barn- och ungdomskommittéerna kring regionerna La Paz och El Alto. Chasqui är med och anordnar träffar för kommittéerna där de håller i flera workshops som handlar om våldsprevention. Förutom detta så har Chasqui också varit ansvariga för att hålla i valen till barn- och ungdomskommittéerna. De ser till att valen sker under demokratiska förhållanden och därför är det viktigt att valen genomförs utan närvaron av vuxna och andra myndigheter, så att barnen helt själva kan välja sina representanter. I maj månad 2023 var Chasqui i kommunen Sorata som ligger tre timmar utanför El Alto för att genomföra valprocessen och bilda den första barn- och ungdomskommittén från kommunen. Soratas borgmästare Eustaquio Huayta Poma presenterade kommittén för invånarna på det centrala torget.

Jaziel de Bejar Yarari, representant ur barnkommittén talar på mötet med myndigheterna.

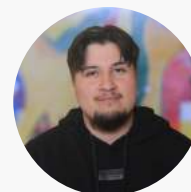
"En viktig, en historisk handling har genomförts, Soratas barn- och ungdomskommitté har bildats bestående av våra studenter, våra pojkar, våra flickor och våra ungdomar. Tillsammans med dem kommer vi att samordna och ha möten för att utveckla vår kommun. Verkligen ett stort tack till Chasqui, de som har stöttat och hjälpt oss i organiseringen och sammankallandet av denna händelse. Jag är mycket glad! Detta är något väldigt vackert och historiskt "

- Soratas borgmästare Eustaquio Huayta Poma

Tack vare kommittéerna och rapporten har ett viktigt utrymme skapats för barn och ungas röster i samhället. De är nu aktörer i kampen för sina egna rättigheter, så att barn och unga i framtiden kan ha ett värdigt liv. Resultaten som Chasqui och andra organisationer har uppnått är bevis på det stora värdet i civilsamhällets fortsatta arbete.

Cristóbal Román Rojas

Praktikant i Bolivia

GUATEMALA

AGIMS grundare **ESPERANZA TUBAC**

Om att arbeta med mänskliga rättigheter i Guatemala

Svalorna Latinamerikas samarbets-organisation AGIMS arbetar sedan 2001 med urfolkskvinnor i Mayagruppen Kaqchikel. De arbetar bland annat med att förebygga könsbaserat våld, ge juridiskt stöd till våldsutsatta kvinnor och informera om mänskliga rättigheter. Målet är att deltagarna ska organisera sig och bli förändringsaktörer i sina egna orter.

Under det 36-åriga inbördeskriget utsattes urbefolkningen i landet för ett folkmord, vilket framkom i sanningskommission genomförd av FN år 1999. Av de 200 000 personer som mördades var mer än 80 procent personer från någon av de 22 olika Mayagrupperna.

Inbördeskriget var också ett folkmord

När militären år 1954 tog makten genom en USA-stödd statskupp inleddes mer än fyra våldsamma decennier av militärstyre, inbördeskrig och massiva övergrepp. Repressionen, rasismen och våldet nådde sin kulmen 1981–83. Guatemalas urfolk utpekades som gerillans allierade och med den brända jordens taktik utplånades hela områden med jakten på gerillan som alibi. Byar bombades, odlingar förstördes, hus brändes. Folk kidnappades och hittades aldrig igen. De torterades och utsattes för sexuellt våld. I många byar förekom rena avrättningar och massakrer.

Inbördeskrigets konsekvenser lever kvar i Guatemala. Rasism och diskriminering mot urfolk i kombination med en djupt rotat patriarkal struktur påverkar särskilt Mayakvinnors deltagande i samhället och förutsättningar att få sina rättigheter tillgodosedda.

Just dessa strukturer arbetar AGIMS mot.

- Våldet mot kvinnor är normaliserat. Vår motivation är att hjälpa kvinnor att anmäla sina förövare, berätta att de har rätt till ett liv fritt från våld och bryta tystnaden, förklarar Esperanza Tubac, en av grundarna av AGIMS. Hon beskriver sitt engagemang och arbetet på ett självsäkert sätt. Men att engagera sig och stötta kvinnorna är inte riskfritt.

Esperanza berättar om utmaningarna med att arbeta med frågor som rör mänskliga rättigheter i Guatemala.

- Något som är svårt i vårt arbete är kriminaliseringen av urfolk, det är ett mycket allvarligt problem. Så fort vi höjer rösten betraktas det som ett brott i det här landet. Vi har journalister som fängslas och personer inom rättsväsendet, exempelvis åklagare, som behövt gå i exil bara för att ha sagt sanningen, berättar hon.

Enligt Esperanza har motståndet från staten varit stort de senaste 20 åren men intensifierades efter 2015 när expresidenten Otto Pérez Molina dömdes till 16 års fängelse för korruption.

Den internationella kommissionen mot straffrihet i Guatemala, förkortat CICIG på spanska, fick expresidenten samt flera kongressledamöter och tjänstemän åtalade för korruption. Senare fick kommissionen inte sitt uppdrag förlängt när de inledde en utredning mot den dåvarande presidenten Jimmy Morales och 2019 markerade kommissionens sista år.

Esperanza menar att det politiska etablissemang sedan dess riktat in sig på människorättsaktivister och civilsamhällesorganisationer som står upp mot bland annat korruption och mänskliga rättigheter.

- Vi känner av motstånd i vårt arbete. Utöver kriminaliseringen av journalister och människorättsaktivister stiftas lagar som försvårar vårt stöd till kvinnorna eller smutskastar vårt arbete genom att sprida rykten eller tala illa om vår organisation, berättar Esperanza.

“Den guatemalanska staten bryr sig inte om kvinnor, varken mäns våld mot kvinnor eller feminicidos (kvinnomord). De har aldrig hjälpt oss, men tack vare solidariskt internationellt stöd har vi under 22 år kunnat genomföra vårt arbete och stödja kvinnorna här.”

AGIMS är ensamma med att arbeta med kvinnor och våldsutsatthet i San Juan Sacatepéquez. Trots vikten av deras arbete har de aldrig fått politiskt stöd.

- Den guatemalanska staten bryr sig inte om kvinnor, varken mäns våld mot kvinnor eller feminicidos (kvinnomord). De har aldrig hjälpt oss, men tack vare solidariskt internationellt stöd har vi under 22 år kunnat genomföra vårt arbete och stödja kvinnorna här, avslutar Esperanza, som är orolig inför framtiden då flera internationella bidrag dragits in den senaste tiden.

- Staten ser oss som ett hot eftersom vi inte är tysta inför problemen i landet, fortsätter Esperanza.

- Därför vill de stänga ner civilsamhällesorganisationer. Men vi vill inte ha en diktatur där man inte kan säga negativa saker om staten utan att de mördar en. Det är därför vi fortsätter kämpa och utgöra ett starkt motstånd, avslutar hon på sitt självsäkra sätt.

Sanaz Charbaf

Praktikant i Guatemala

Toppmöte om att försvara vattnets rättigheter

GUATEMALA

För andra året i rad genomfördes "Cumbre plurinacional por la libertad para al agua", det multinationella toppmötet för vattnets frihet, vid sjön Atitlán. Under tre dagar samlades civilsamhällsorganisationer från Guatemala för att gemensamt diskutera sina förutsättningar att försvara, skydda och bevara vattnets frihet trots hot om repressalier och våld.

Under tre dagar varvades tal, kultur, panelsamtal och workshops med syfte att inspirera samt stärka civilsamhällets kapacitet i arbetet att försvara vattnets rättigheter. Under dagarna vittnade flera civilsamhällsorganisationer om hot och våld i arbetet med att försvara naturresurser, territorium och särskilt vatten. Flera diskussioner följde om hur arbetet kan genomföras trots motståndet.

Under ett av toppmötets panelsamtal diskuterades hur gruvnäringen i Guatemala påverkar vattentillgången i landet. Esperanza Tubac och Lidia Zet från AGIMS, Svalorna Latinamerikas samarbetsorganisation, deltog i panelsamtalet då frågan är högaktuell i San Juan Sacatepéquez. Under 2007 etablerade företaget Cementos Progreso en cementfabrik i kommunen som försvårat livet för invånarna på grund av hot och våld samt förorening av mark och vatten. Invånare har tvingats sälja sin mark eller fått sin mark ockuperad samtidigt som andra fångslats för sitt motstånd mot fabriken.

- Redan 2006, när vi förstod hur gruvarbetet skulle komma att påverka samhället började vi kontakta andra organisationer för att tillsammans sprida information om detta och göra något åt det, berättar Esperanza. Gruvan i kommunen riskerar inte bara att hota vattentillgången i San Juan Sacatepéquez, utan inskränker även mänskliga rättigheter och påverkar jämställdheten negativt.

Panelssamtal med bland andra Lidia Zet och Esperanza Tubac från AGIMS, som berättar om gruvornas inverkan på människa och natur i San Juan Sacatepéquez.

Kvinnor ansvarar oftast för hushåll och odling och är därmed särskilt beroende av bördig mark och tillgång till rent vatten, där gruvans negativa inverkan på miljön i längden påverkar kvinnors självförsörjning.

Under toppmötets sista dag lyfte Esperanza behovet av gemensamt motstånd för att försvara vattnets frihet och rättigheter, och initierade en kommission med representanter från samtliga civilsamhällsorganisationer från toppmötet. Syftet är att gemensamt, utifrån respektive civilsamhällsorganisationers perspektiv, arbeta för rätten till vatten. Kommissionen har ännu inte haft sitt första möte, men om det är något vi tar med oss från toppmötet är att ensam är stark, men tillsammans är vi starkare. La lucha sigue!

Sanaz Charbaf

Praktikant i Guatemala

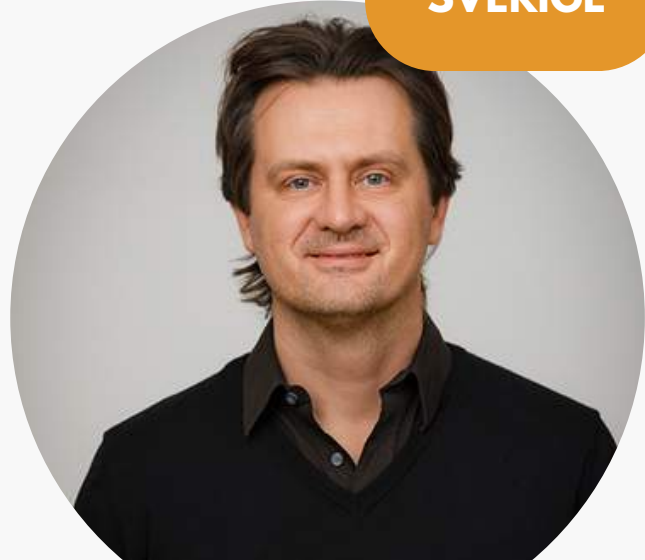

Konferensen "Cumbre plurinacional por la libertad del agua" syftar till att inspirera och organisera civilsamhället för att motverka föroreningarna av Guatemalas vattendrag och sjöar

Den nya biståndspolitikens konsekvenser för civilsamhället

SVERIGE

Henrik Halvardsson, CONCORD Sverige

Trots att civilsamhällets demokratiska utrymme inskränks och hotas världen över har regeringen beslutat att minska Sveriges bistånd till civilsamhällesorganisationer. Henrik Halvardsson på CONCORD Sverige berättar vad dessa nedskärningar kan få för konsekvenser lokalt och globalt.

Negativ utveckling för civilsamhällets utrymme.

Henrik Halvardsson arbetar med civilsamhällets demokratiska utrymme på CONCORD Sverige som samlar 82 organisationer som arbetar för en hållbar och fredlig värld utan fattigdom och orättvisor. Han är orolig inför den utveckling civilsamhället står inför globalt.

- De senaste 20 åren ser vi en tillbakagång gällande civilsamhällets demokratiska utrymme. Även utvecklingen inom mänskliga rättigheter och antalet demokratier i världen backar där vi och våra partnerorganisationer utsätts för hot, våld och mord.

I CONCORD Sveriges rapport Tag Plats! beskrivs bland annat att hot och våld kan ta sig i uttryck genom strukturella inskränkningar där lagstiftning används för att begränsa och kriminalisera civilsamhällets verksamhet. Även digitala inskränkningar begränsar civilsamhällets utrymme där regimer stänger av internet eller övervakar individer och organisationer genom olika spionprogram. Listan på olika typer av hot och inskränkningar kan göras lång, där mord är den yttersta konsekvensen. Under 2022 nåddes en tragisk milstolpe då 401 mord dokumenterades på människorättsförfvarare i 26 länder, jämfört med 358 mord året innan.

Bistånd som länk till partnerorganisationerna

Trots allvarliga hot och inskränkningar mot civilsamhället och människorättsförfvarare minskar det finansiella stödet från svenskt håll. Nuvarande regerings biståndsbudget uppgår till 56 miljarder kronor per år för 2023-2025. Regeringen har i ett historiskt beslut slopat principen om att avsätta en procent av bruttonationalinkomsten (BNI) i bistånd till andra länder. Om enprocentsnivån kvarstod skulle biståndsbudgeten ha varit åtminstone 7,1 miljarder kronor högre under 2023. Vidare minskar även Sidas anslag till civilsamhällesorganisationer med tio procent under 2023, vilket lett till att bland annat Naturskyddsföreningen behövt avsluta samarbetet med fem partnerorganisationer.

Regeringen har även beslutat att under 2023 dra in drygt 90% av stödet för Informations- och kommunikationsstödet (Infokom). Detta politiska beslut innebär att informations- och kommunikationsarbete, som syftar bland annat till att sprida kunskap om svenskt utvecklingsarbete samt främja debatt och engagemang i samhället, drabbas av enorma konsekvenser.

"Att fasa ut stödet slår inte bara undan benen på oss i Sverige utan även organisationer och individer i hela världen. Vi är ofta länken till partnerorganisationer i världen då de på grund av hot och begränsningar inte alltid kan för sin talan, utan då får vi tala för dem."

- Genom Infokom-anslaget har vi kunnat bjuda in företrädare från civilsamhället i partnerländer till Sverige och sammanföra dem med svenska politiker, berättar Henrik och fortsätter:

- Det minskar avståndet mellan beslutsfattare och bland annat utsatta som får stöd av svenskt bistånd, då civilsamhället kan berätta för politikerna hur pengarna används. Det är en fråga om transparens men även mänskliga rättigheter och demokrati globalt. Att fasa ut stödet slår inte bara undan benen på oss i Sverige utan även organisationer och individer i hela världen. Vi är ofta länken till partnerorganisationer i världen då de på grund av hot och begränsningar inte alltid kan för sin talan, utan då får vi tala för dem.

Hos CONCORD Sveriges medlemmars partnerorganisationer finns idag en stor oro. Flera medlemsorganisationer har, liksom Naturskyddsföreningen, behövt säga upp avtal med partnerorganisationer.

- Det handlar om väldigt lite pengar per partnerorganisation, men det är den livlinan de har. Det svenska stödet innebär dessutom att om något händer med personalen i organisationen, till exempel om en regering agerar hotfullt, ser vi det. Stödet kan bidra till att regeringar undviker att hota organisationerna eftersom internationella aktörer har ögon på dem. Det blir en skyddsfaktor som jag inte är säker på att regeringen förstår vikten av, förklarar Henrik som menar att beslutet om minskat bistånd, generellt och till civilsamhället, skedde utan dialog med det svenska civilsamhället.

Ambassadernas betydelse för civilsamhället

Regeringen fortsätter uttalat att ha demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer som en utrikespolitisk prioritet. Trots detta rapporterade GlobalBar Magazine i mars att regeringen minskar biståndet till Guatemala med 60 procent i en tid när landet går mot en allt mer repressiv politik och situationen för mänskliga rättigheter förvärras. Journalister fångas, människorättsaktivister mördas och civilsamhällesorganisationer motarbetas. Sveriges ambassad i huvudstaden Guatemala City fördelar stora mängder biståndsmedel till civilsamhällesorganisationer med fokus på demokrati och mänskliga rättigheter, vilket kommer behöva fasas ut eller minska med regeringens nya prioriteringar.

Henrik lyfter ambassaderna som en viktig aktör i att stärka det lokala arbetet med mänskliga rättigheter och demokrati. Han menar även att internationellt stöd och erkännande av civilsamhället stärker deras motståndskraft:

- Medlen som fördelas från ambassaden till en civilsamhällesorganisation kan ge en ännu större skyddseffekt eftersom svenska representanter är på plats och ser vad som sker. Att en aktör utifrån stöttar en och där exempelvis ambassaden kan tala för en med regeringen, är en trygghetskänsla som är enormt viktig när man är pressad från militär eller myndighet. Finansiella medel är viktigt för partnerorganisationer, men även det mentala stödet som bekräftar att deras arbete är avgörande. Det handlar om mer än bara pengar, avslutar Henrik.

Hur regeringen planerar att arbeta med demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer som en utrikespolitisk prioritet, samtidigt som det internationella biståndet kraftigt sänks, återstår att se.

Sanaz Charbaf

Praktikant i Guatemala

Kultur som verktyg för civilsamhället

Svalorna Latinamerikas samarbetsorganisation Chasqui arbetar med kulturella verktyg som dans, teater och musik i sina utbildningar. Genom åren har strategin för Chasquis verksamhet varit att lära ut via aktivt deltagande, det vill säga mer lekfulla övningar där barnen får röra sig och vara mer kreativa med skrivande, målande och skapande.

När barnen har införskaffat sig kunskaper under några år, så är det deras tur att visa upp vad de har lärt sig. De skapar teatergrupper, dansgrupper och musikgrupper för att återberätta det de lärt sig i workshops med Chasqui under åren. Därför samordnas det mässor för barnen och ungdomarna där de får uttrycka sig med de kulturella verktygen genom uppvisningar och föreställningar.

Många av de anställda på Chasqui har urfolksbakgrund och tar därför hänsyn till den traditionella urfolkskulturen Aymara som är väldigt utbredd i La Paz regioner, speciellt i de rurala områdena där organisationen är verksam.

De kulturella verktygen används även i vuxenutbildning. Till exempel höll Chasqui i workshops med lärare från rurala områden som handlade om våld mot barn, och i en av övningarna fick lärarna sjunga och dansa i grupp. Men de sjöng inte vilka låtar som helst, utan välkända sånger på språket aymara som innehöll våldsamma inslag. I övningen fick grupperna ändra texten och byta ut de våldsamma delarna till positiva meningar för att sedan uppträda med traditionell dans.

Att arbeta med kulturella verktyg som dans, teater och musik är ett mycket effektivt sätt att utbilda om könsbaserat våld, machokultur, ojämlikhet, klimatförändringar, hållbar utveckling och andra viktiga ämnen. Samtidigt som barn och unga utbildas i ämnena, så har de roligt och utvecklar självkänsla genom att få uttrycka sin kreativitet. Samtidigt är också en förståelse för befolkningens olika kulturer och traditioner en viktig komponent för att kunna arbeta på ett respektfullt och utvecklande sätt med alla människor i landet.

Trots att en större andel av befolkningen tillhör urfolk så är det vanligt förekommande med diskriminering mot de olika urfolken i Bolivia, precis som i många delar av världen. Detta leder till exkludering och utanförskap i samhället. Därför är kultur som folkbildande metod ett viktigt verktyg för civilsamhället - både som en effektiv metod att sprida medvetenhet och kunskap om viktiga samhällsproblem, men också ett nyttigt sätt att skapa förståelse, inkludering och bevarande av kulturer och traditioner.

**Cristóbal Román
Rojas**

Praktikant i Bolivia

foton: Svalorna Latinamerika

Hotet mot människorättsförsvarare

Miljö- och MR-försvarare spelar en central roll i upprätthållandet av demokratiska principer, och deras arbete är oumbärligt för att ställa stater och företag till svars för negativ påverkan på miljö och mänskliga rättigheter. Samtidigt utsätts dessa försvarare allt oftare för allvarliga repressalier när de står upp för arbetsrätten eller protesterar mot gruvor, dammar eller andra projekt som drabbar miljö och människor negativt.

Människorättsförsvarare finns runtom i världen, både i utvecklade demokratier och i auktoritära stater. Det handlar om främjandet, skyddet och förverkligandet av medborgerliga, politiska, ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. Auktoritära och restriktiva stater ser människorättsförsvarare som ett hot mot sin makt, främst eftersom människorättsförsvararna är direkt kritiska mot statens agerande och beslut. Dessutom har allt fler företagsrelaterade attacker mot miljö och människorättsförsvarare registrerats.

Människorättsförsvarare är speciellt utsatta i Latinamerika. I flera länder i regionen, och samtliga av Svalorna Latinamerikas verksamhetsländer Bolivia, Guatemala, Nicaragua och Peru, mördades aktivister som ett resultat av sitt arbete. I samtliga länder utsätts de för trakasserier, hot och juridiska påföljder. Myndigheterna stiftar lagar för att tysta kritiska röster. I Nicaragua godkändes t.ex. den "allmänna lagen för reglering och kontroll av ideella organisationer" den senaste i en rad lagar som försvagar skyddet för människorättsförsvarare och civilsamhällets organisationer.

Repressalier mot miljö- och människorättsförsvarare har ökat, inte minst för de som tar strid mot företagsintressen. Kvinnor drabbas särskilt hårt när civilsamhällets möjligheter att delta i samhällsutvecklingen minskar. Eftersom kvinnor ofta har sämre förutsättningar än män att delta i politiska sammanhang, är möjligheten att engagera sig i civilsamhället central.

Att försvara försvarare

Människor som utmanar repressiva lagar och regler, vare sig de är journalister, representanter för lokalsamhällen eller miljöförsvarare, utsätter sig ofta för stora risker. Myndigheter och företag, särskilt de som är verksamma i kontexter där risken för kränkningar av mänskliga rättigheter eller miljöförstöring är stor, har ett ansvar att identifiera och agera på risker som kan föreligga för människorättsförsvarare, och stötta deras möjligheter att ställa ansvarsbärare till svars. Företag bör inkludera försvarare i sina processer för human rights due diligence, och garantera att de kan framföra sina synpunkter i meningsfulla konsultationer.

För första gången mördades över 400 människorättsförsvarare under 2022, mer exakt 401 personer. Majoriteten av morden skedde i Latinamerika som är den farligaste regionen.

48% av de personer som mördades under 2022 försvarade rättigheter för urfolk, mark och miljö. Det är även den mest utsatta gruppen i termer av arresteringar, kränkningar, fysiska attacker och dödshot.

22% av samtliga som mördades under 2022 var personer som kämpade för urfolks rättigheter, trots att urfolk enbart utgör 6 procent av världens befolkning.

Källor: Front Line Defenders och CONCORD Sverige.

Sofia Jimenez

Praktikant i Bolivia

Civilsamhällets betydelse för skolan

Det är vanligt att civilsamhällesorganisationer letar sig ut till skolor i rurala områden i Bolivia för att ge eleverna all den information de har rätt till. Lärare är överarbetade, arbetsplanen begränsad och många ämnen är känsliga. Det var exempelvis inte förrän i år som ämnet sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter lades till i arbetsplanen för skolorna.

Alternativet är att låta ansvaret ligga hos eleverna själva att utbilda sig. Då riskerar man att de inte lär sig överhuvudtaget eller att de tar till sig inkorrekt information. Därför har Svalorna Latinamerikas samarbetsorganisation Chasqui under året startat ett nytt projekt om jämställdhet och klimaträttvisa där de har skapat kontakt med tre skolor i olika rurala områden i närheten av El Alto. Målgruppen inkluderar elever, lärare och elevernas föräldrar som ska få kunskap kring våldsprevention och klimatförändring. Eloy Zeballos är rektor för Unidad Educativa Tecnico Humanistico - 16 de Julio i Vilaque, en av de tre skolorna som kommer att ta emot det nya projektet.

- Vi har alltid jobbat med institutioner från civilsamhället, men projektet från Chasqui är mer direkt. Det är mer handlingsaktiviteter än teoretiskt, där studenten får möjlighet att helt och hållet integrera sig och identifiera sig. Jag tror att vi kommer se resultat hos studenterna redan vid slutet av året vad gäller studenternas attityd, agerande och förhållanden mellan tjejer och killar, säger rektor Eloy.

Civilsamhällesorganisationer har därför en viktig funktion för samhället, både i nuet och för framtiden. Samarbetet mellan civilsamhällesorganisationer och skolor är inte endast nödvändigt för elevernas individuella utveckling utan även något som kommer berika samhället i stort.

Eloy Zeballos rektor, menar att samarbetet mellan civilsamhälle och skolor berikar både elevernas individuella utveckling och samhället i stort.

- Jag tycker att fler skolor borde ta emot program såsom Svalornas, speciellt eftersom det blir en utveckling hos studenterna. Det finns ett stort behov och intresse, inte minst här i Vilaque, för studenterna att förändra sina liv. Det är trots allt här som vi formar den framtida generationen, berättar Eloy.

Sofia Jimenez

Praktikant i Bolivia

Ideella krafter viktiga för samhällets utveckling

En central del av civilsamhället är dess frivilliga komponent, vilket inkluderar volontärarbete. Svalorna Latinamerikas samarbetsorganisation Chasqui bygger sin verksamhet på volontärer. Varje team har anställda men använder sig av volontära styrkor för att utföra workshops och lektioner med barn, lärare, föräldrar och andra civila aktörer.

Pedro Luis Chavez Tito, 23 år och Bitia Keila Morales Lipa, 23 år, två volontärer för teamet Desarrollo Local (lokal utveckling) från Chasqui. Desarrollo Local arbetar med barns ledande roll i samhället. Som volontär för projektet får de utrymme att hålla i workshops runt om i olika kommuner i Bolivia, hålla i lektioner åt barn hos Chasqui och starta egna initiativ inom ramen för projektet.

- Jag trodde att jag endast skulle stötta organisationen i det som de gjorde, men det blev mycket mer än så. Här får vi utrymme att själva utföra lektioner och workshops, vi får lära barn och ungdomar saker de annars inte skulle komma i kontakt med, vilket jag tycker är fint, berättar Pedro.

Bitia har varit volontär i tre år, och Pedro i fyra månader, men de båda ser att det finns en skillnad i barnens utveckling som följd av deras volontärarbete.

- Det finns definitivt en förändring hos barnen. De har ökat sina kunskaper och förmågor. Vi har bland annat fått höra från myndigheter i de kommuner vi åkt ut till att barnen har återskapat workshoppen med andra barn. Dessutom märks det att vuxna i kommunerna har börjat lyssna på barnen och har barnen i åtanke vid beslutsfattande, säger Bitia.

När både Bitia och Pedro var barn hade de inte tillgång till civilsamhällesorganisationer såsom Chasqui. Det fanns religiösa institutioner, men där gratis deltagandet oftast var begränsad till ett barn per familj. I vissa fall fanns det extra lektioner men som man behöver betala för, något som många familjer inte har råd med.

- Om det skulle finnas fler program som Desarrollo Local skulle det finnas mycket mer barn med mer kunskap, fler förmågor, mer självsäkerhet, barn som är säkra om vad de gillar, hur de vill att saker ska vara, och viktigast av allt att de blir ledare över sina egna liv. Det skulle i sin tur påverka samhället i stort till det bättre, berättar Pedro.

Sofia Jimenez

Praktikant i Bolivia

foton: Svalorna Latinamerika

**Vi verkar för att barn,
ungdomar och kvinnor
ska få ökat inflytande i
samhället och
förbättrade livsvillkor.**

Läs mer om oss

eller på www.Svalorna.se

**Vill du vara med och
påverka på riktigt?
Engagera dig i Svalorna!**

Är du intresserad av att engagera dig för kvinnor och barns rättigheter? Vill du träffa nya vänner, hjälpa till att styra upp intressanta seminarier eller andra aktiviteter och samtidigt känna att du gör något meningsfullt? Gå med i lokalgruppen! Vår lokalgrupp utgår ifrån Stockholm, men du kan även delta och engagera dig på distans. Intresserad? Skanna QR-koden för att komma till gruppen eller sök på "Svalornas Lokalgrupp" på Facebook.

Skänk en gåva

Stöd oss i vårt arbete - var med och förändra framtiden för barn, unga och kvinnor i Latinamerika. Tillsammans kan vi bidra till att stärka gräsrotsrörelser i Latinamerika. Varje krona vi samlar in bidrar till att fler kan ansluta till kampen för sexuella rättigheter, ett liv fritt från våld och en hållbar demokratisk utveckling.

**Swisha valfritt belopp till
9009 127**

**Varje gåva räknas.
Tack för din insats.**

Svalorna Latinamerika granskas
av svensk insamlingskontroll.

90 SVENSK
KONTO INSAMLINGS
KONTROLL